

Vastaus Paula Lehmuskallion ja Tuukka Saimenin sekä 18 muun valtuutetun aloitteeseen kunnallisen kansanäänestyksen järjestämiseksi raitiovaunuhankkeesta

VD/12771/00.02.00.03/2021

RV/S-AP/JT

Paula Lehmuskallio ja **Tuukka Saimen** sekä 18 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Vantaan kaupunki järjestää neuvoa-antavan kunnallisen kansanäänestyksen raitiovaunuhankkeesta mahdollisimman pian.

Raitiovaunuhanke on investoinniltaan Vantaan historian suurin projekti. Mm. tästä johtuen on välttämätöntä, että Vantaan kaupungin johto ja päättävät poliitikot saavat päätöksenteon tueksi kuntalaisten rehellisen näkemyksen raitiovaunuhankkeen toteutettavuudesta.

Kysymys kuntalaisille on oltavat selkeä: Kannatanko tai vastustanko raitiovaunutien rakentamista Vantaalle?

Vantaan kaupunki on panostanut jonkin verran kuntalaisille raitiovaunuhankkeesta tiedottamiseen, mutta toimenpiteet eivät ole herättänyt näkyvää mielenkiintoa. Mm. Vantaan kustantamaa Ratikka-videota on katsottu vain noin 10 th. kertaa (7.12.2021). Tämä on n.4 % koko Vantaan väestöstä. Kuntalaisten mielenkiinnon puute johtunee tiedonpuutteesta. Koska hanke on kustannuksiltaan satojen miljoonien suuruinen, on tiedottamisen tasoa parannettava roimasti ja valtuutettujen sekä kuntalaisten tietoa kustannuksista ja suunnitelmista lisättävä avoimesti.

Esitämme, että Vantaan kaupunki ryhtyy välittömästi valmistelemaan raitiovaunuhankkeen neuvoa-antavaa kunnallista kansanäänestyksen järjestämistä”.

Kaupunginvaltuusto 13.12.2021 § 11

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kuntademokratian palvelualue sekä katujen ja puistojen palvelualue toteavat yhteisenä vastauksenaan seuraavaa:

Kuntalain 24 §:n mukaan valtuusto voi päättää, että kunnalle kuuluvasta asiasta toimitetaan kansanäänestys. Valtuuston päätökseen, jolla on päätetty toimittaa kansanäänestys, ei saa hakea muutosta vaalittamalla. Kansanäänestys on neuvoa-antava. Kaikilla äänioikeutetuilla on yhtäläinen äänestysoikeus. Äänestys on salainen. Kansanäänestyksen toimittamisesta säädetään lisäksi hyvinvointialueilla ja kunnissa toimitettavissa neuvoa-antavissa kansanäänestyksissä noudatettavasta menettelystä annetussa laissa (myöh. menettelylaki).

Menettelylain 3 §:n 2 momentin mukaan päättäessään kansanäänestyksen toimittamisesta valtuuston on samalla päätettävä äänestyksen aiheesta ja ajankohdasta sekä äänestäjille esitettävistä vaihtoehdoista.

Menettelylain 4 §:n mukaan kunnallinen kansanäänestys toteutetaan vaalilain mukaisen menettelyn lisäksi kirjeäänestyksenä. Kaupunginvaltuusto voi myös päättää, että äänestys suoritetaan pelkkänä kirjeäänestyksenä. Äänestystä ei saa järjestää valtiollisten vaalien tai valtiollisen kansanäänestyksen yhteydessä.

Kirjeäänestystä varten kunnan keskusvaalilautakunta lähettää viimeistään 19. päivänä ennen äänestyspäivää jokaiselle äänestysoikeutetulle, jonka osoite on tiedossa käytettäväksi määrättyt äänestysliput, vaalikuoren lähetekirjeen ja laatimansa äänestysohjeet. Äänestysoikeutetulle, joka ei ole postitse saanut 1 momentissa tarkoitettuja kirjeäänestysasiakirjoja tai jolta ne jostakin muusta syystä puuttuvat, tulee varata mahdollisuus saada ne kunnan keskusvaalilautakunnalta tai sen ilmoittamasta paikasta.

Menettelylain 10 §:n 3 momentin mukaan postitse lähettämisen sijaan äänestysoikeutettu voi palauttaa kirjeäänestysasiakirjat 2 momentissa säädettyssä määräajassa kunnan keskusvaalilautakunnan ilmoittamaan osoitteeseen.

Äänestyksestä aiheutuvien kustannusten määrä on riippuvainen siitä, mikä menettelytapa valitaan. Hintahaarukka eri menettelytavoista riippuen on noin 200 000–500 000 euroa. Kirjeäänestyksen tarkkaa kustannusta on vaikea arvioida, koska siitä ei ole aiempia kokemuksia. Joka tapauksessa kirjeäänestyksessä tulee runsaasti työtä ensin äänestysasiakirjojen lähettämisessä äänestäjille ja toiseksi äänen vastaanottamisessa äänen laskennan lisäksi. Työläintä on, jos äänestäjällä on mahdollista valita kirjeäänestyksen, perinteinen ennakkoäänestyksen ja vaalipäivänä äänestämisen välillä eikä samanaikaisesti järjestetä kunnallisia vaaleja.

Kunnallisessa kansanäänestyksessä kunta vastaa kaikista äänestyksestä aiheutuvista kustannuksista. Huomioiden kustannusten määrä on tarkoin harkittava, mistä asioista on perusteltua järjestää kansanäänestys, kun kunnallisen demokratian peruspilarina on edustuksellinen demokratia, jossa päätösvalta on ensisijaisesti kuntalaisten valitsemilla valtuutetuilla. Tämän vuoksi kansanäänestyksin on laissa säädetty ainoastaan neuvoa-antavaksi. Päätösvalta on lopullisesti kuitenkin kunnan toimivaltaisella toimielimellä tai viranhaltijalla.

Kaupunginvaltuuston vuonna 2020 hyväksymä Vantaan yleiskaava 2020 ohjaa Vantaa kasvua vahvasti ratikan varren kasvukäytävään eikä em. kasvukäytävää voi muuttaa kansanäänestyksellä ilman uutta yleiskaavaprosessia.

Vantaan ratikka on yksi Vantaan strategisista kärkihankkeista, joka sekä investointikustannuksiltaan että tavoitelluilta myönteisiltä vaikutuksiltaan vastaa Kehärata-hanketta. Kehäradasta ei aikoinaan järjestetty kansanäänestystä, kuten ei muistakaan Vantaan toteutuneista ja suunnitelluista investointihankkeista. Ensi vuonna 2023 tehtävän investointipäätöksen ratkaiseva kysymys on, saako kaupunki katettua mm. maankäytön sopimustuloilla ja verotulojen kasvulla raideinvestoinnista aiheutuvan velan korkoineen pitkällä tähtäimellä. Siksi Vantaan ratikan hankepäätös vuonna 2023 tulee perustumaan usean sadan sivun laajuiseen aineistoon, joka perustuu yksityiskohtaisiin teknistaloudellisiin suunnitelmiin ja selvityksiin. Aineisto on tarkoitettu eri toimielinten päätöksenteon taustamateriaaliksi ja aineistoa tullaan selostamaan ja läpikäymään perusteellisesti useassa eri tilaisuudessa. Sen sijaan koko aineiston tuottaminen tiiviiseen muotoon, josta yksittäinen kuntalainen saisi riittävästi tietoa voidakseen arvioida

eri ratkaisujen hyötyjä ja haittoja kaupungin kehityksen kannalta pitkällä tähtäimellä, on erittäin haastavaa.

Valtuustoaloitteen tekijät ovat siinä aivan oikeassa, etteivät kuntalaiset vielä miellä Vantaan ratikkaa koko kaupungin yhteiseksi kärkihankkeeksi. Siksi ratikan viestintää on tarkoitus huomattavasti tehostaa vuoden 2022 aikana, kun eri suunnitelmat ovat tulossa nähtäville ja päätöksentekoon eri toimitelmissä. Pandemiatilanteen helpottuminen ja kokoontumisrajoitusten poistaminen mahdollistaa jatkossa myös yleisötilaisuuksien järjestämisen. Ratikan yleisvideon katsojakertojen määrä on nyt noin 25 000, minkä lisäksi esimerkiksi Vantaan ratikan nettisivuja ja päivittyvää suunnittelukarttaa on katsottu yhteensä noin 60 000 kertaa.

Kansanäänestystä koskeva asia valmistellaan valtuustolle samalla tavoin kuin muutkin valtuustolle päätettäväksi tulevat asiat. Asia valmistelusta vastaavat kaupungin viranhaltijat ja asian esittelystä kaupunginhallitukselle päättää kaupunginjohtaja. Kaupunginhallitus päättää siitä, viedäänkö asia valtuuston päätettäväksi. Kaupunginjohtaja ei aio esittää kaupunginhallitukselle kunnallisen kansanäänestyksen järjestämistä asiassa, koska valtuusto on jo tehnyt päätöksen, kuinka asiassa edetään.

Kaupunginhallitus 28.3.2022 § 15

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Paula Lehmuskalliolle ja Tuukka Saimenille sekä 18 muulle allekirjoittaneelle valtuutetulle palvelualueen esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- allekirjoitettu Paula Lehmuskallion ja Tuukka Saimenin sekä 18 muun valtuutetun aloite kunnallisen kansanäänestyksen järjestämiseksi raitiovaunuhankkeesta

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

kaupunginlakimies Sari-Anna Pennanen, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi